YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
27 päivänä syyskuuta 1988 *

Yhdistetyissä asioissa 106–120/87,

jotka Polymeles Protodikeio Athinon on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi saadakseen ensiksi mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

1) **Asteris AE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Ateena (asia 106/87),

2) **Eteria Emboriou kai Antiprossopion Issagogiki-Exagogiki Darva EPE**, kreikkalainen rajoitetun vastuun yhtiö, kotipaikka Eghio (asia 107/87),

3) **Zanae-Zymai Artopiias Nikoglou AE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Thessaloniki (asia 108/87),

4) **Amvrossia Konservopiia Verias AEBE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Veria (asia 109/87),

5) **Viomichania Trofimon AE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Kalamata (asia 110/87),

6) **Adelfi Chatziathanassiadi ABE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Serres (asia 111/87),

7) **Strymon Ellas-Afi Bitzidi AE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Serres (asia 112/87),

8) **Elliniki Viomichania Idon Diatrofis AE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Larissa (asia 113/87),

9) **Intra Anonymos Viomichaniki kai Emboriki Eteria**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Ateena (asia 114/87),

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

10) **Afi Kanakari AE kai Exagogiki Eteria Georgikon Proïodon**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Ateena (asia 115/87),

11) **Anonymos Viomichaniki Eteria Konservon D. Nomikos**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Ateena (asia 116/87),

12) **Omospondia Georgikon Synetairismon Thessalonikis**, kreikkalainen osuustoiminnallinen yhtiö, kotipaikka Thessaloniki (asia 117/87),

13) **Synetairistika Ergostassia Konservopiias Voriou Ellados Sekove AE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Thessaloniki (asia 118/87),

14) **Kyknos AEBE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Nafplion (asia 119/87),

ja

15) **Synetairistiki Eteria Viomichanikis Anaptixeos Thrakis Sevath ABE**, kreikkalainen osakeyhtiö, kotipaikka Xanthi (asia 120/87)

vastaan

1) **Helleenien tasavalta**, jota edustaa valtiovarainministeri,

ja

2) **Euroopan talousyhteisö**, jonka laillinen edustaja on Euroopan yhteisöjen komission puheenjohtaja, jolle kanne on annettu tiedoksi, poissaolevana,

ennakkoratkaisun jäsenvaltion tuomioistuinten toimivallasta ratkaista kanteita, joita yksityiset oikeussubjektit ovat nostaneet kansallisia viranomaisia vastaan saadakseen korvauksen vahingosta, jonka ne ovat kärsineet maksamattomien yhteisön tukien vuoksi, siitä, onko tällaiset korvausvaatimukset otettava tutkittaviksi ottaen huomioon yhteisöjen tuomioistuimen antaman oikeusvoimaisen tuomion, jossa se hylkää yhteisöä vastaan nostetun vahingonkorvauskanteen, sekä käsitteen 'tuki' tulkinnasta

sen ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja G. Bosco sekä tuomarit U. Everling, Y. Galmot, R. Joliet ja F. A. Schockweiler,

julkisasiamies: Sir Gordon Slynn,
kirjaaja: hallintovirkamies B. Pastor,

ottaen huomioon huomautukset, joita ovat esittäneet:

- pääasian kantajina olevat yhtiöt Asteris ym., edustajinaan kirjallisessa käsittelyssä asianajajat C. Arvanitis, Nikolaos Tsiokas ja Giannis Stamoulis sekä suullisessa käsittelyssä asianajaja Giannis Stamoulis,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään Dimitrios Gouloussis,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen ja 31.5.1988 pidetyn suullisen käsittelyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 5.7.1988 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Polymeles Protodikeio Athinon on esittänyt 30.10.1986 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 7.4.1987, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka

koskevat kansallisten tuomioistuinten toimivaltaa ratkaista sellaisia yksityisten oikeussubjektien esittämiä ja kansallisille viranomaisille osoitettuja vahingonkorvausvaatimuksia, jotka koskevat maksamattomia yhteisen maatalouspolitiikan mukaisia tukia, sitä, onko tällaiset korvausvaatimukset otettava tutkittaviksi ottaen huomioon yhteisöjen tuomioistuimen antaman oikeusvoimaisen tuomion, jossa se hylkää komissiolle osoitetun vahingonkorvausvaatimuksen, sekä käsitteen 'tuki' tulkintaa sen ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitetussa merkityksessä.

2 Nämä kysymykset on esitetty riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat edellä 1–15 kohdassa mainitut yhtiöt sekä Helleenien tasavalta ja joka koskee korvauksen maksamista tomaattitiivisteitä valmistaville kreikkalaisille yrityksille sellaisten tukien osalta, joita niille ei ollut maksettu yhteisön säännöstössä olleen, yhteisöjen tuomioistuimen toteaman teknisen virheen vuoksi.

Asian tausta

3 Helleenien tasavallan aloittamassa oikeudenkäynnissä asiassa 192/83, Helleenien tasavalta vastaan komissio, 19.9.1985 antamallaan tuomiolla (Kok. 1985, s. 2791) yhteisöjen tuomioistuin kumosi tomaattitiivisteiden tuotantotuen määrään markkinointivuonna 1983/1984 sovellettavista kertoimista 15 päivänä kesäkuuta 1983 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1615/83 (EYVL L 159, s. 48).

4 Asetus kumottiin siltä osin kuin siinä vahvistetuista kertoimista aiheutui eriarvoista kohtelua Helleenien tasavallan ja muiden jäsenvaltioiden välillä markkinointivuonna 1983/1984 tietyistä hedelmä- ja vihannesjalosteista maksettavasta vähimmäishinnasta ja niiden tuotantotuen määrästä 15 päivänä kesäkuuta 1983 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 1618/83 (EYVL L 159, s. 52) vahvistettua vakiopakkausta pienempien pakkausten käytöstä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamisessa.

5 Kyseisessä tuomiossaan yhteisöjen tuomioistuin totesi myös, että komission asiana oli ETY:n perustamissopimuksen 176 artiklan nojalla vahvistaa Kreikalle uudet kertoimet tai jokin muu korvausjärjestelmä, jossa otettaisiin huomioon tukijärjestelmän erot Kreikan ja muiden jäsenvaltioiden välillä.

6 Toisessa 19.9.1985 antamassaan tuomiossa (yhdistetyt asiat 194–206/83, Asteris v. komissio, Kok. 1985, s. 2815) yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi ETY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan mukaisen vahingonkorvauskanteen, jonka tomaattitiivisteitä valmistavat kreikkalaiset yritykset olivat nostaneet, sillä perusteella, että kerroinjärjestelmän lainvastaisuudessa, jonka se oli vahvistanut edellä mainitussa, asiassa 192/83 19.9.1985 antamassaan tuomiossa, ei voitu kuitenkaan katsoa olleen kysymys ilmeisestä ylemmäntasoisen oikeussäännön rikkomisesta eikä siitä, että komissio olisi selvällä ja vakavalla tavalla ylittänyt toimivaltansa rajat, eli tapauksesta, jossa yhteisö olisi voinut olla vastuussa vahingosta.

7 Edellä mainitun, asiassa 192/83 19.9.1985 annetun tuomion täytäntöön panemiseksi komissio antoi 20.2.1986 asetuksen (ETY) N:o 381/86 tuotantotuen maksamisesta täydentävästi tietyn kokoisille Kreikassa tuotetuista tomaateista valmistettuja tomaattitiivisteitä sisältäville pakkauksille markkinointivuonna 1983/1984 (EYVL L 44, s. 10).

8 Helleenien tasavallan ja valmistajayritysten vireille saattamassa oikeudenkäynnissä 26.4.1988 antamallaan tuomiolla (yhdistetyt asiat 97, 193, 99 ja 215/86, Asteris ym. ja Helleenien tasavalta v. komissio, Kok. 1988, s. 2181) yhteisöjen tuomioistuin kumosi komission päätöksen jättää säätämättä tuotantotuen maksamisesta täydentävästi tietyn kokoisille Kreikassa tuotetuista tomaateista valmistettuja tomaattitiivisteitä sisältäville pakkauksille markkinointivuosina 1984/1985, 1985/1986 ja 1986/1987, mihin Helleenien tasavalta oli sitä 175 artiklan mukaisesti kehottanut edellä mainitun, asiassa 192/83 19.9.1985 annetun tuomion panemiseksi kokonaisuudessaan täytäntöön.

9 Samanaikaisesti kuin yhdistetyt asiat 97, 193, 99 ja 215/86 (vrt. edellä mainittu 26.4.1988 annettu tuomio) saatettiin yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi nostivat edellä 1–15 kohdassa mainitut yritykset Polymeles Protodikeio Athinonissa kanteen, jossa vaadittiin toteamaan, että Helleenien tasavallan velvollisuutena oli maksaa kyseisille yrityksille tietyt summat, jotka vastaisivat niiden markkinointivuosina 1981/1982, 1982/1983 ja 1983/1984 yhteisön asetuksissa vahvistettujen kerrointen mukaisesti tosiasiallisesti saaman tuen ja toisaalta sen tuen, johon ne olisivat olleet oikeutettuja ilman kyseisiin asetuksiin sisältynyttä, yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa, asiassa 192/83 19.9.1985 antamassaan tuomiossa toteamaa lainvastaisuutta, välistä erotusta.

10 Näissä olosuhteissa Polymeles Protodikeio Athinon on päättänyt 31.10.1986 tekemillään päätöksillä lykätä asian käsittelyä, kunnes yhteisöjen tuomioistuin antaisi sille ennakkoratkaisun seuraaviin kysymyksiin:

"1) Onko Euroopan yhteisöjen jäsenvaltion kansallisilla tuomioistuimilla toimivaltaa ratkaista yksityisten oikeussubjektien toimivaltaisia kansallisia viranomaisia vastaan esittämiä vaatimuksia, jotka koskevat sellaisten tukien maksamista, jotka kuuluvat kyseisten viranomaisten maksettaviksi mutta joita ei ole maksettu yhteisön oikeuden virheellisen soveltamisen vuoksi, vaikka kansalliset viranomaiset voivat vaatia niiden korvaamista yhteisön toimivaltaisilta toimielimiltä erityisesti yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 729/70 mukaisesti?

Jos vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä,

2) estääkö se, että Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on antamassaan tuomiossa hylännyt muiden muassa tässä asiassa kantajana olevan yhtiön komissiota vastaan nostaman kanteen yhdistetyissä asioissa 194–206/83 19.9.1985 annetussa tuomiossa esitetyin perustein, kyseistä kantajaa nostamasta tätä kannetta Helleenien tasavaltaa vastaan vaatiakseen korvauksen maksamista sellaisten kantajalta saamatta jääneiden tukien osalta, jotka Kreikan toimivaltaisten viranomaisten olisi ollut maksettava sille, jos ne olisivat vaatineet niitä EMOTR:lta neuvoston asetuksen (ETY) N:o 729/70 säännösten mukaisesti?

Jos vastaus edelliseen kysymykseen on kieltävä,

3) onko kansallisten viranomaisten siinä tapauksessa, että ne maksavat jalostusteollisuutta harjoittaville ja neuvoston asetusten (ETY) N:o 729/70 ja (ETY) N:o 516/77 mukaista tukea saaville yksityisille oikeussubjekteille vahingonkorvausta yhteisön toimivaltaisten viranomaisten tekemän teknisen virheen hyvittämiseksi ja korjaamiseksi,

a) pelkästään ilmoitettava tästä yhteisön viranomaisille toimiakseen yhteisön oikeuden sääntöjen (ETY:n perustamissopimuksen 92 artikla) mukaisesti, vai

b) onko niiden saatava tähän ennakolta yhteisön viranomaisten lupa ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan määräysten mukaisesti sellaisina kuin niitä tulkitaan ja sovelletaan neuvoston asetuksissa (ETY) N:o 729/70 ja 516/77?

c) Onko kantajina olevien yritysten vahingonkorvausvaatimus tuolloin komission asetuksen (ETY) N:o 381/86 säännösten vastainen markkinointivuoden 1983/1984 osalta?"

11 Asiaa koskevia tosiseikkoja, menettelyn kulkua sekä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 20 artiklan nojalla esitettyjä huomautuksia koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

Ensimmäinen kysymys

12 Jos ensimmäistä kysymystä tarkastellaan yhdessä toisen ja kolmannen kysymyksen kanssa ja otetaan huomioon käsiteltävänä olevan tapauksen olosuhteet ja ennakkoratkaisupyyntöä koskevissa päätöksissä esitetyt näkökohdat, ensimmäisellä kysymyksellä voidaan ymmärtää pyrittävän selvittämään, estävätkö yhteisön oikeuden säännökset ja määräykset kansallisia tuomioistuimia ratkaisemasta kannetta, jonka yksityiset oikeussubjektit ovat nostaneet toimivaltaisia kansallisia viranomaisia vastaan saadakseen korvauksen vahingosta, jonka ne ovat kärsineet, kun niille ei ole maksettu yhteisön tukia yhteisön säännöstössä olleen virheen vuoksi.

13 Tältä osin on ensiksikin aiheellista todeta, että yhteisön oikeuden säännöksillä ja määräyksillä ei ole vahingonkorvauskanteiden osalta vaikutusta kansallisiin sääntöihin, jotka koskevat tuomioistuinten toimivaltaa ratkaista riitoja, joissa on osallisina kyseisen valtion kansalaisia.

14 Yhteisöjen tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ainoastaan, jos kanteessa vaaditaan korvauksen maksamista väitetystä vahingosta, josta yhteisö voi olla vastuussa sen vuoksi, että ETY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan mukaan yhteisö on velvollinen korvaamaan toimielintensä ja palveluksessaan olevien tehtäväänsä suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksille yhteisten yleisten oikeusperiaat-

teiden mukaisesti. Kyseisen vastuun määrittäminen kuuluu 178 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan, eikä millään kansallisella tuomioistuimella ole siihen toimivaltaa (asia 281/84, Zuckerfabrik Bedburg v. komissio ja neuvosto, tuomio 14.1.1987, Kok. 1987, s. 84).

15 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että ETY:n perustamissopimuksen 178 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista ETY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan nojalla yhteisöä vastaan nostetut vahingonkorvauskanteet. Kansallisilla tuomioistuimilla on sitä vastoin edelleen toimivalta ratkaista sellaista vahinkoa koskevat korvausvaatimukset, jonka kansalliset viranomaiset ovat aiheuttaneet yksityisille oikeussubjekteille soveltaessaan yhteisön oikeutta.

Toinen kysymys

16 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii pääasiallisesti selvittämään, estääkö se, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa, yhdistetyissä asioissa 194–206/83 19.9.1985 antamassaan tuomiossa hylännyt tomaattitiivisteitä valmistavien yritysten esittämän ja komissiolle osoitetun vahingonkorvausvaatimuksen, samoja yrityksiä nostamasta vahingonkorvauskannetta Kreikan valtiota vastaan.

17 Tältä osin on aiheellista palauttaa mieliin, että edellä mainitussa, yhdistetyissä asioissa 194–206/83 19.9.1985 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin myöntää vastuun kerroinjärjestelmän lainvastaisuudesta, jonka se oli todennut asiassa 192/83 samana päivänä antamassaan tuomiossa, kuuluvan yhteisölle ja yhteisöjen tuomioistuimen näin ollen olevan toimivaltainen ratkaisemaan perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan nojalla esitetyn vahingonkorvausvaatimuksen. Samassa tuomiossaan yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin hylkää korvausvaatimuksen sillä perusteella, että vaikka yhteisön säännöstössä olleesta teknisestä virheestä oli objektiivisesti arvioiden aiheutunut kreikkalaisten valmistajien eriarvoista kohtelua, siinä ei voitu kuitenkaan katsoa olleen kysymys ilmeisestä ylemmäntasoisen oikeussäännön rikkomisesta eikä siitä, että komissio olisi selvällä ja vakavalla tavalla ylittänyt toimivaltansa rajat, eli tapauksesta, jossa yhteisö voisi olla vastuussa vahingosta.

18 Kyseisellä yhteisöjen tuomioistuimen tuomiolla estetään mahdollisuus, että kansallisen viranomaisen, joka on ainoastaan pannut täytäntöön yhteisön säännöstön ja josta kyseisessä säännöstössä ollut virhe ei johtunut, katsottaisiin olevan vastuussa vahingosta samoin perustein.

19 Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio ei ole kuitenkaan esteenä vahingonkorvauskanteen nostamiselle toimivaltaisia kansallisia viranomaisia vastaan muulla perusteella kuin kyseisessä tuomiossa kanneperusteena olleen yhteisön säännöstön lainvastaisuuden perusteella, kun tarkoituksena on korvauksen saaminen vahingosta, jonka kansalliset viranomaiset ovat aiheuttaneet yksityisille oikeussubjekteille siitä huolimatta, että ne ovat toimineet yhteisön oikeuden mukaisesti.

20 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava, ettei se, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa, yhdistetyissä asioissa 194–206/83 19.9.1985 antamassaan tuomiossa hylännyt tomaattitiivisteitä valmistavien yritysten ETY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan mukaisesti yhteisölle esittämän vahingonkorvausvaatimuksen, estä samoja yrityksiä nostamasta Kreikan valtiota vastaan vahingonkorvauskannetta, jolla on muu peruste, kuten Kreikan viranomaisten virhe tai erityinen menettelytapa, josta näiden voidaan katsoa olevan vastuussa siitä huolimatta, että nämä ovat toimineet yhteisön oikeuden mukaisesti.

Kolmas kysymys

21 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa pääasiallisesti selvittää, onko vahingonkorvauksia, joita Kreikan valtio voidaan velvoittaa maksamaan kyseisille yrityksille yhteisön säännöstössä olleesta teknisestä virheestä aiheutuneen vahingon korvaamiseksi, pidettävä ETY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklassa tarkoitettuina tukina ja estävätkö asetuksen (ETY) N:o 381/86 säännökset kyseisiä yrityksiä nostamasta vahingonkorvauskannetta Kreikan valtiota vastaan.

22 Kolmannen kysymyksen ensimmäiseen osaan nähden on syytä palauttaa mieliin, että ETY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa määrätyn julkista tukea koskevan kiellon soveltamisalaan kuuluvat kaikki valtioiden yrityksille myöntämät taikka valtion varoista niille myönnetyt tuet (asia 78/76, Steinike ja Weinlig v. Saksan liittotasavalta, tuomio 22.3.1977, Kok. 1977, s. 595) ja että kyseinen kielto koskee näin ollen julkisia toimenpiteitä,

joilla voi olla jäsenvaltioiden välisen kaupan tavanomaisia edellytyksiä vääristävä vaikutus (asia 148/77, Hansen v. Hauptzollamt Flensburg, tuomio 10.10.1978, Kok. 1978, s. 1787).

23 Edellä esitetystä seuraa, että viranomaisen toteuttamina, tiettyjä yrityksiä tai tiettyjä tuotteita suosivina toimenpiteinä annettu julkinen tuki poikkeaa oikeudelliselta luonteeltaan perustavalla tavalla vahingonkorvauksista, joita kansalliset viranomaiset voidaan tarvittaessa velvoittaa maksamaan yksityisille oikeussubjekteille näille aiheuttamansa vahingon korvaamiseksi.

24 Näin ollen kolmannen kysymyksen ensimmäiseen osaan on vastattava, että vahingonkorvaukset, joita kansalliset viranomaiset voidaan velvoittaa maksamaan yksityisille oikeussubjekteille näille aiheuttamansa vahingon korvaamiseksi, eivät ole ETY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklassa tarkoitettuja tukia.

25 Kolmannen kysymyksen toiseen osaan nähden on aiheellista, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti erotetaan toisistaan sellaista vahinkoa koskevat korvausvaatimukset, joka on aiheutunut yhteisöjen tuomioistuimen 19.9.1985 antamassaan tuomiossa toteaman kaltaisesta lainvastaisuudesta, ja toisaalta yhteisön säännöstön mukaisesti maksettavia maksusuorituksia koskeva suorituskanne, jota ei voida nostaa ETY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan nojalla (katso asiassa 238/78, Ireks-Arkady v. neuvosto ja komissio; yhdistetyissä asioissa 241, 242 ja 245–250/78, DGV v. neuvosto ja komissio; yhdistetyissä asioissa 261 ja 262/78, Interquelle v. neuvosto ja komissio, samoin kuin yhdistetyissä asioissa 64 ja 113/76, 167 ja 239/78 sekä 27, 28 ja 45/79, Dumortier Frères v. neuvosto, 4.10.1979 annetut tuomiot, Kok. 1979, s. 2955, 3017, 3045 ja 3091).

26 Kyseinen vahingonkorvauskanteen ja suorituskanteen välinen ero pätee myös silloin, kun yksityisten oikeussubjektien pyrkimyksenä on kansallisten viranomaisten, joiden toimivaltaan yhteisön oikeuden soveltaminen kuuluu, vastuun toteaminen kansallisissa tuomioistuimissa.

27 Tältä osin on syytä palauttaa mieliin, että edellä mainitulla, asiassa 192/83 19.9.1985 annetulla tuomiolla kumotun asetuksen (ETY) N:o 1615/83 korvaamiseksi annetussa asetuksessa (ETY) N:o 381/86 kreikkalaisille yrityksille myönnetään se täydentävä tuki, jota niille ei ollut maksettu yhteisöjen tuomioistuimen kumoamassa asetuksessa olleen teknisen virheen vuoksi.

28 Vaikka kantajana olevat yritykset ovat tällä tavoin saaneet ne tukisummat, joihin ne yhteisön säännöstön mukaisesti olivat oikeutettuja, ne eivät ole tämän vuoksi menettäneet oikeuttaan hakea vahingonkorvauskanteen avulla korvausta kaikesta kyseiset summat ylittävästä vahingosta, jonka ne ovat voineet kärsiä sen vuoksi, etteivät ne ole saaneet kyseisiä summia ajankohtana, jona niillä olisi muutoin ollut niihin oikeus.

29 On kuitenkin aiheellista ottaa huomioon, että edellä mainitussa, yhdistetyissä asioissa 194–206/83 19.9.1985 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi kantajina olleiden yritysten yhteisöä vastaan nostaman, kerroinjärjestelmän lainvastaisuuteen perustuneen vahingonkorvauskanteen. Tästä samoin kuin toiseen kysymykseen annetusta vastauksesta ilmenee, että Kreikan valtiota vastaan nostettavalla vahingonkorvauskanteella on näin ollen oltava muu peruste kuin se, johon yhteisöjen tuomioistuimen hylkäämät kanteet perustuivat.

30 Näin ollen kolmannen kysymyksen toiseen osaan on vastattava, että asetuksen (ETY) N:o 381/86, jossa kreikkalaisille yrityksille myönnetään se täydentävä tuki, jota niille ei ollut maksettu yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitulla, asiassa 192/83 19.9.1985 antamallaan tuomiolla kumoamassa asetuksessa (ETY) N:o 1615/83 olleen teknisen virheen vuoksi, säännökset eivät estä kyseisiä yrityksiä nostamasta kannetta Kreikan valtiota vastaan vaatiakseen korvausta kaikesta sellaisesta vahingosta, joka ylittää niille asetuksen mukaisesti taannehtivasti maksetut summat. Tällaisella kanteella on oltava muu peruste kuin se, johon yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa, yhdistetyissä asioissa 194–206/83 19.9.1985 antamassaan tuomiossa hylkäämät kanteet perustuivat.

Oikeudenkäyntikulut

31 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Polymeles Protodikeio Athinonin 30.10.1986 tekemillään päätöksillä sille esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **ETY:n perustamissopimuksen 178 artiklan mukaan yhteisöjen tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista ETY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan nojalla yhteisöä vastaan nostetut vahingonkorvauskanteet. Kansallisilla tuomioistuimilla on sitä vastoin edelleen toimivalta ratkaista sellaista vahinkoa koskevat korvausvaatimukset, jonka kansalliset viranomaiset ovat aiheuttaneet yksityisille oikeussubjekteille soveltaessaan yhteisön oikeutta.**

2) **Se, että yhteisöjen tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa 194–206/83, Asteris vastaan komissio, 19.9.1985 antamassaan tuomiossa (Kok. 1985, s. 2815) hylännyt tomaattitiivisteitä valmistavien yritysten ETY:n perustamissopimuksen 178 artiklan ja 215 artiklan toisen kohdan mukaisesti yhteisölle esittämän vahingonkorvausvaatimuksen, ei estä samoja yrityksiä nostamasta Kreikan valtiota vastaan vahingonkorvauskannetta, jolla on muu peruste, kuten Kreikan viranomaisten virhe tai erityinen menettelytapa, josta näiden voidaan katsoa olevan vastuussa siitä huolimatta, että nämä ovat toimineet yhteisön oikeuden mukaisesti.**

3) **Vahingonkorvaukset, joita kansalliset viranomaiset voidaan velvoittaa maksamaan yksityisille oikeussubjekteille näille aiheuttamansa vahingon korvaamiseksi, eivät ole ETY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklassa tarkoitettuja tukia.**

4) **Tuotantotuen maksamisesta täydentävästi tietyn kokoisille Kreikassa tuotetuista tomaateista valmistettuja tomaattitiivisteitä sisältäville pakkauksille markkinointivuonna 1983/1984 20 päivänä helmikuuta 1986 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 381/86, jossa kreikkalaisille yrityksille myönnetään se täydentävä tuki, jota niille ei ollut maksettu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 192/83, Helleenien tasavalta vastaan komissio, 19.9.1985 antamallaan tuomiolla (Kok. 1985, s. 2791) kumoamassa tomaattitiivisteiden tuotantotuen määrään markkinointivuonna 1983/1984 sovellettavista kertoimista 15 päivänä kesäkuuta 1983 annetus-**

sa komission asetuksessa (ETY) N:o 1615/83 olleen teknisen virheen vuoksi, säännökset eivät estä kyseisiä yrityksiä nostamasta kannetta Kreikan valtiota vastaan vaatiakseen korvausta kaikesta sellaisesta vahingosta, joka ylittää niille asetuksen mukaisesti taannehtivasti maksetut summat. Tällaisella kanteella on oltava muu peruste kuin se, johon yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa, yhdistetyissä asioissa 194-206/83 19.9.1985 antamassaan tuomiossa hylkäämät kanteet perustuivat.

Bosco Everling

Galmot Joliet Schockweiler

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä syyskuuta 1988.

J.-G. Giraud
kirjaaja

G. Bosco
viidennen jaoston puheenjohtaja